

Informatie voor bewonerscommissies over rechtsvormen en de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen

Op het gebied van rechtspersonen zoals verenigingen, stichtingen en coöperaties wordt nieuwe wetgeving van kracht. Per 1 juli 2021 is de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen in werking getreden. Arcade heeft kort op een rij gezet wat dit voor de bewonerscommissies die een vereniging zijn betekent. Voor bewonerscommissies die geen vereniging zijn verandert er niets.

Vaak bestaat een bewonerscommissie uit een groep actieve huurders en is in veel gevallen informeel georganiseerd. Een bewonerscommissie kan zelf beslissen of zij een groep bewoners, een officiële vereniging of stichting wil zijn. Er is geen verplichting om een rechtsvorm te kiezen.

De Overlegwet spreekt zich niet uit over de rechtsvorm van een bewonerscommissie. In de praktijk is meestal sprake van een zogeheten 'informele vereniging'. Dat wil zeggen dat de bewonerscommissie geen rechtspersoon is en niet is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, maar officiële verenigingen en stichtingen komen ook voor.

[Informele vereniging](#)

Voor de oprichting van een informele vereniging, hoeft u niet naar de notaris. Dan is een mondelinge afspraak of een document wat door de bewonerscommissie en De Key of Lieven de Stad is opgesteld (onderhandse akte) voldoende. Ook hoeft u de vereniging dan niet in te schrijven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel.

De informele vereniging moet minimaal aan de volgende eisen voldoen:

- Er moet een ledenbestand zijn;
- Het gaat om een organisatie die is opgericht met een bepaald doel;
- Een bestuur en regelmatige ledenvergaderingen zijn verplicht;
- De organisatie moet als eenheid deelnemen aan het rechtsverkeer. Dat betekent dat leden niet afzonderlijk procedures mogen voeren met hetzelfde doel als de vereniging.
- Voldoet een vereniging niet aan deze eisen, dan is zij geen rechtspersoon. Het is dan niet mogelijk om juridische procedures te voeren of bezwaar te maken tegen een besluit van een gemeente of provincie.

De Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen heeft geen invloed op de informele vereniging.

[Formele vereniging of stichting](#)

Als er voor een formele, officiële vereniging of stichting wordt gekozen, dan moet deze worden opgericht. Voor de oprichting van een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid is een notariële akte nodig. Hiervoor gaat u naar de notaris en zijn er statuten nodig waarin een aantal zaken is vastgelegd. Daarnaast is een inschrijving in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel verplicht.

De Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen heeft wel invloed op de formele vereniging of stichting.

Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen

De Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) is bedoeld om onverantwoordelijk financieel beheer, wanbestuur, misbruik van positie en andere ongewenste activiteiten binnen besturen te voorkomen. Dat geldt niet alleen voor grote en professionele organisaties, maar ook voor bijna alle verenigingen en stichtingen.

Welke gevolgen dit heeft voor de vereniging, het bestuur en of de statuten aangepast moet worden hangt af van hoe het bestuur en het toezicht op het bestuur binnen een huurdersorganisatie is vormgegeven en wat in de statuten staat.

Statutenwijziging

De WBTR treedt op 1 juli 2021 in werking en gaat vanaf dat moment boven de eigen statuten. Er is geen verplichting om statuten direct na 1 juli 2021 te wijzigen. In de WBTR is daarvoor een overgangstermijn van vijf jaar opgenomen.

Het is dus niet noodzakelijk om de nieuwe wettelijke bepalingen nu al in de statuten op te nemen. Maar er moet wel uitvoering gegeven worden aan de WBTR. Elk bestuur is zelf aan zet en moet de nodige stappen zetten om dat te regelen.

Bestuursmodel

In de WBTR krijgen organisaties de mogelijkheid om voor een ander bestuursmodel te kiezen. Er kan gekozen worden voor een Raad van Toezicht of Raad van Commissarissen, of voor een (monistisch) bestuursmodel. Dit laatste model is de wijze waarop Arcade is georganiseerd. De uitvoerende controlerende taken (toezicht) is in één bestuur over verschillende bestuurders verdeeld.

Het is wel goed om hier even bij stil te staan. Want ook zonder Raad van Commissarissen is het raadzaam na te denken of en hoe er toezicht is op het bestuur.

Sowieso is het goed dat als er gebruik gemaakt wordt van de term 'raad' of 'commissie', het aan te raden is om in de taakomschrijving nadrukkelijk aan te geven dat zij geen toezichthoudende taak hebben. Om zo eventuele verwarring te voorkomen.

Aansprakelijkheid van bestuursleden

Een bestuurslid is wettelijk verplicht om zijn taken naar behoren te vervullen. Wanneer sprake is van onbehoorlijk bestuur en er ontstaat schade, kunnen bestuursleden voor die schade aansprakelijk gesteld worden. Het gaat hierbij niet om kleine fouten, maar ernstig verwijtbaar handelen.

In de WBTR wordt dat als volgt omschreven: dat bij een faillissement bestuursleden die zich schuldig maken aan fraude of andere vormen van ernstig taakverzuim hoofdelijk aansprakelijk gesteld kunnen worden.

Daarom zijn de volgende zaken van belang

- Alle belangrijke financiële afspraken moeten binnen het bestuur worden vastgelegd.
- Laat de penningmeester uitsluitend betalingen doen die zijn gefiatteerd door een ander bestuurslid.
- Laat een ander bestuurslid (dan de penningmeester) periodiek alle betalingen van de bankrekening(en) controleren.
- Een jaarlijkse controle door een kascontrolecommissie (of door een accountant).
- Maak afspraken over betalingen aan bestuursleden. Leg schriftelijk vast of en zo ja, welke vergoedingen bestuursleden mogen declareren en binnen welke termijn dat moet gebeuren.
- Vraag referenties of laat een Verklaring omtrent gedrag (VOG) aanvragen door nieuwe bestuursleden en andere personen die voor de organisatie de financiën regelen.
- Vraag bij investeringen of andere grote uitgaven boven een van tevoren vastgesteld bedrag altijd bij meerdere aanbieders een offerte aan.
- Houd een administratie bij van alle bezittingen en inventariseer periodiek of alle bezittingen nog aanwezig zijn.

Een bestuurslid moet in elk geval handelen in overeenstemming met het statutaire doel van de organisatie en zich houden aan in de wet en de statuten omschreven verplichtingen. Tot een behoorlijke taakvervulling van bestuursleden behoort in ieder geval dat bestuursleden:

- bekend zijn met de statuten van de organisatie.
- geen (financiële) verplichtingen aan gaan namens de organisatie waarvan bekend is dat de organisatie die niet kan nakomen.
- nemen maatregelen tegen voorzienbare (financiële) risico's. Denk bijvoorbeeld aan organisatorische voorzieningen of verzekeringen.
- vergewissen zich ervan dat hun medebestuurders hun taken en verplichtingen kunnen uitvoeren en dat het door een medebestuurder gevoerde beleid op zijn beleidsterrein niet tot risico's voor de organisatie leidt.
- vergaderen regelmatig en leggen onderling verantwoording af over de uitvoering van de taken.
- zijn goed geïnformeerd over besluiten die genomen worden en leggen die vast. Wanneer er binnen het bestuur geen overeenstemming is, worden de bezwaren van bestuursleden ook opgeschreven (onder andere in notulen).
- van organisaties die verplicht zijn om de balans of andere financiële gegevens bij het handelsregister openbaar te maken, doen dat op tijd en volgens de regels. (dit geldt niet voor Arcade)

Als er al een verzekering loopt, is het goed om te controleren of deze 'uitbreiding van aansprakelijkheid' door de WBTR onder de lopende verzekering wordt gedekt.

Het belang

Goed bestuur was al verplicht. Daaronder wordt verstaan:

- hou overzicht en voer regelgeving uit
- bespreek de doelstellingen van de organisatie
- beschrijf de taken van de bestuursleden
- maak notulen van de bestuursvergaderingen
- maak afspraken met je vrijwilligers
- weeg risico's af en neem onderbouwde besluiten
- leg besluiten over grote uitgaven vast
- wees integer en transparant en laat zien dat er in het belang van de organisatie wordt gehandeld.

Een bestuurslid moet ten alle tijden in het belang van de organisatie beslissen. Een bestuurslid dat een tegenstrijdig of eigen belang heeft bij een beslissing van het bestuur, neemt niet deel aan de beraadslagingen en de besluitvorming daarover. Als alle bestuursleden in een vereniging een tegenstrijdig belang hebben, dan verschuift de beslissingsbevoegdheid naar de algemene vergadering (ALV) van de vereniging.

Huurdersorganisaties mogen de tegenstrijdig belangregeling opnemen in de statuten. Worden de statuten voorlopig niet aangepast, dan kan het worden vastgelegd in het eigen (huishoudelijk) reglement of procedures.

Ontstentenis- en beletregeling

De WBTR verplicht organisaties een ontstentenis- en beletregeling in de statuten op te nemen. Van ontstentenis is sprake als een bestuurslid ophoudt bestuurder te zijn. Met belet wordt bedoeld op de situatie dat een bestuurslid tijdelijk zijn functie niet kan of niet mag uitoefenen.

Het komt er in het kort op neer dat je als organisatie geregeld moet hebben wie er een beslissing mag/mogen nemen als het bestuur dat zelf niet meer kan of mag. Een oplossing hiervoor is om naast de kascontrolecommissie ook een 'continuïteitscommissie' in te stellen.

Stappenplan

1. Bespreek de wet en formuleer de conclusies en leg deze schriftelijk vast.
2. Daarna komt het wijzigen van statuten als formele en juridische vastlegging, waarvoor tot 1 juli 2026 tijd is.
3. Dan naar de notaris.